

Nr 39

Av herrar **Ahlsten** och **Jansson** i Kalix, *om viss ändring i villkoren för byggnadsbidrag till kommunala högre skolor.*

Med anledning av 1956 års riksdags beslut angående borttagande av terminsavgiften för elever vid allmänna läroverk och högre kommunala skolor med utgången av läsåret 1956/57 har Kungl. Maj:t till årets riksdag under åttonde huvudtiteln punkt 201 upptagit ett nytt anslag under rubriken Bidrag till läroverkens kassor på tio miljoner kronor. Det äskade anslaget skulle medgiva bland annat, att kostnaderna för avgifternas bortfallande vid läroverken skulle delas ungefär lika mellan staten och kommunerna. Till föregående års riksdags beslut var fogad en bestämmelse, att vederbörande läroverkskommun må besluta att med bibehållande av avgiftssystemet tills vidare kvarstå vid nuvarande förpliktelser mot läroverket. Vidare sattes som villkor för att de kommunala realskolorna skulle komma i åtnjutande av byggnadsbidrag att dessa skolor slopade terminsavgifterna. Efter ett principbeslut av riksdagen av den art detta innebär blir det knappast tänkbart att någon kommunalman eller skolman vill medverka till bibehållande av terminsavgifterna. Detta hindrar dock inte att de kostnader som kommer att uppstå för kommunerna blir i många fall mycket kännbara. Ett fastlåsande av byggnadsbidraget till ett beslut från kommunens sida om avgifternas slopande måste också verka mycket besynnerligt. För de kommuner som har den svagaste skattekraften blir det mest kännbart att slopa avgifterna. Om dessa kommuner av ekonomiska skäl skulle anse sig nödsakade att bibehålla dessa, skulle detta innebära en vinst för staten, då den släpper att utbetala byggnadsbidraget.

Med hänsyn till att nybyggnaderna vid de kommunala realskolorna behövsprövas av kungl. skolöverstyrelsen med beaktande av den kommande enhetsskolans behov av skollokaler bör detta byggnadsbidrag helt skiljas från bestämmelserna om terminsavgifternas bibehållande eller inte. Det bör ur allmän synpunkt vara en förmån att en del av lokalbehovet för enhetsskolan under denna övergångstid kan täckas genom tillkomsten av dessa lokaler. Då byggnadsbidraget utgår efter samma grunder som för folkskolor bör det anses som en investering på lång sikt i lokaler för enhetsskolans behov.

I statsverkspropositionen föreslår ecklesiastikministern som förut nämnts endast bidrag till läroverken. De kommunala gymnasierna bör enligt statsrådet i avvaktan på förstatligande vänta med ändrade grunder för bidrags-

givning. De högre kommunala skolorna, som inte kan vänta några ändrade organisationsförhållanden förrän enhetsskolan helt blir genomförd, lämnas helt utan några möjligheter att få bidrag till täckande av bortfallet av terminsavgifterna, vilka för dessa skolor motsvarade 30—40 % av de totala kostnaderna i skolornas budget. Det kan rent av ifrågasättas om ett sådant principbeslut av riksdagen inte också bör förplikta den till ett gottgörande åt skolkommunerna för de därmed ökade kostnaderna. Man kan därför vara skeptisk emot departementschefens förslag till en lika fördelning av kostnaderna mellan staten och kommunerna när det gäller läroverken, vilka ändå i allmänhet är belägna i städer och kommuner med stort antal skatte-kronor per innevärdare. Departementschefens förslag att skolkommuner, som är huvudmän för högre kommunala skolor, däremot inte skulle få någon ersättning från statens sida för bortfallet av terminsavgifterna förefaller rent orimligt. Dessa skolor är i många fall belägna i kommuner med svag skattekraft, varför ett bidrag efter samma grunder som för läroverken måste framstå som i högsta grad motiverat och rättvist. För att få en smidig övergång när det gäller kommunernas ökade kostnader för skolorna skulle ett bibehållande av terminsavgiften vid halva beloppet eller högst 25 kronor per termin för skolåret 1957/58 vara en lösning. Kommunerna skulle då anpassa skolornas budget efter ett bortfall av halva avgiften eller deras del av densamma. Statens bidrag med dess del av avgiften skulle utgå från och med skolåret 1958/59, då återstoden av avgifterna slopades. Genom en sådan åtgärd skulle inga ytterligare medel behöva äskas för detta budgetår.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställas,

1) att riksdagen måtte besluta sådan ändring i villkoren för kommunerna att utfå byggnadsbidrag till kommunala högre skolor att beslut om terminsavgifternas borttagande icke behöver föreligga,

2) att statens bidrag från och med skolåret 1958/59 skall utgå jämväl till de högre kommunala skolorna efter samma grunder som av departementschefen föreslagits i årets statsverksproposition eller efter grunder som riksdagen kan komma att fatta beslut om för läroverken.

Stockholm den 22 januari 1957

Johan Ahlsten

Ivar Jansson

Kalix